

Iatromathematika v raně novověkém lékařském diskursu: české země do r. 1620

Mgr. Jakub Žytek, M.Phil.

Abstrakt:

Předkládaná disertační práce zkoumá iatromathematiku neboli astrologickou medicínu v raně novověkém lékařství českých zemí do r. 1620 (prameny z let 1491–1619): jednak co nejkompaktněji představuje podobu této specifické a dobově zcela standardní medicínské nauky, jednak adekvátně posuzuje roli i význam iatromathematiky pro činnost raně novověkého lékaře a její pozici v systému dobové humorální medicíny jako celku. Téma iatromathematiky je přitom v českých dějinách lékařství takto systematicky zpracováno poprvé. Po vymezení historického rámce astrologie v evropských kulturních dějinách a konceptu *astrologiae naturalis* v tehdejší filosofii přírody práce nejprve mapuje tradici iatromathematiky ve středověkých pramenech českého původu a vývoj nauky v období raného novověku. Poté formou textových sond a interpretací analyzuje několik desítek nejrozličnějších lékařských pramenů (pranostiky, minuce, almanachy, protimorové traktáty, flebotomické návody, regimenty zdraví, kalendáře), které tematizovaly vliv a působení nebeských těles na lidské zdraví. Práce prokazuje, že iatromathematika v raně novověkém lékařském diskursu představovala plně funkční typ medicínské vědy, které kontinuálně navazovalo na středověkou a starověkou tradici a jehož postupy dávaly v tehdejší fyziologickém i nosologickém systému galénovského humoralismu smysl, neboť se jeví jako účinné. Při prevenci, diagnóze i terapii nemocí vycházela iatromathematika v rámci dobového obrazu světa z postulovaných přirozenostních i symbolických souvztažností a analogií (živlové kvality, lidské tělo – nebeská tělesa) a jejím cílem bylo, jako v kterémkoli období v historii medicíny až dodnes, prospět nemocnému člověku a obnovit jeho zdraví.

Klíčová slova: iatromathematika – astrologická medicína – astrologie – středověké a renesanční lékařství – flebotomie – humoralismus – pranostiky, minuce, almanachy